

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФАРМАКОЛОГІЇ ТА МЕДИЧНОЇ РЕЦЕПТУРИ

МАТЕРІАЛИ

І науково-практичної інтернет-конференції
з міжнародною участю на тему «Сучасні аспекти досягнень
фундаментальних та прикладних медико-біологічних напрямків
медичної та фармацевтичної освіти та науки», яка присвячена до
90-ї річниці з дня народження видатного фармаколога, професора
Киричок Людмили Трохимівни

Харків, 17.11.2022

Секція 1. Сучасні напрямки та шляхи підвищення якості медичної та фармацевтичної освіти

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ НОРМАЛЬНОЇ ФІЗІОЛОГІЇ НА СТОМАТОЛОГІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ ПДМУ

Жукова М.Ю., Міщенко І.В., Коковська О.В.

Полтавський державний медичний університет, Полтава, Україна,

zhukova2016@ukr.net

Покращення якості підготовки медичних фахівців потребує безперервного вдосконалення навчально-виховного процесу, спрямування його на створення оптимальних умов для їх професійного становлення. Можливості використання сучасних педагогічних технологій створюють у студентів мотивацію щодо навчання, оскільки теоретичні знання знайдуть широке застосування в практичній діяльності [4,5].

Педагогічна технологія - це конкретне, науково обґрунтоване, спеціальним чином організоване навчання для досягнення конкретної, реальної мети навчання, виховання та розвитку людини, яка навчається. Що значить науково обґрунтована технологія навчання? Це значить, що вона побудована на науковому аналізі діяльності студента, майбутнього спеціаліста, відборі тих якостей, знань, умінь і навичок, які будуть потрібні йому в професійній діяльності; аналізі й чіткому відборі навчальної інформації; аналізі засобів педагогічної комунікації; відборі форм і методів навчання, виховання і розвитку студентів; конкретизації діяльності викладача й студента. Педагогічна технологія не є незмінною. Вона може вдосконалюватися або змінюватися залежно від змінних умов навчання [1].

Основним видом праці студентів є навчання, оволодіння практичними навичками. Глибокі знання з фундаментальних медичних дисциплін, у тому числі з фізіології, є невід'ємною складовою майбутнього лікаря, який прагне зайняти гідне місце в медичній галузі й бути конкурентоздатним. Студенти мають бути переконані, що кропітке навчання і старанна праця над засвоєнням

професійних знань і практичних навичок забезпечать у майбутньому успішну працю за спеціальністю[4,5].

Основна ціль підготовки майбутнього спеціаліста – не самі собою теоретичні знання, а знання як інструмент оволодіння майбутньою професією. Тільки ті знання стануть способом успішних дій, які будуть не просто передані і засвоєні у формі готових висновків, а набуті шляхом власних зусиль, оскільки самі собою висновки не мають цінності без того розвитку, який до них призвів і того розвитку, до якого вони призведуть далі [2].

Керуючись цим принципом треба привити майбутньому лікарю-стоматологу погляд на фізіологію ротової порожнини та зубощелепної системи, як на частину загальної фізіології організму. Тому при вивченні фізіології на практичних заняттях з кожного тематичного розділу обов'язково обговорюються питання стоматологічного профілю. Як приклад можна навести обговорення в розділі «Фізіологія крові» таких питань: «Ускладнення після видалення зуба у хворих з порушенням мікроциркуляторного гемостазу», «Фізіологічне обґрунтування підготовки хворих із захворюваннями крові до операції видалення зуба» та інші [6].

Одним із найважливіших завдань методики викладання у вищій школі – спрямування надбань теорії у практичне русло. Тому студенти вивчають і засвоюють на практичних заняттях деякі методи дослідження порожнини рота: електроміографію, мастікаціографію, реопародонтографію. Отримані записи студенти самостійно аналізують та роблять висновки.

Одним із ефективних методів профільного навчання є розв'язування ситуаційних завдань. Колективом кафедри розроблений збірник завдань, в яких моделюється клінічна або експериментальна ситуація, щодо функціонування органів порожнини рота. Роль викладача полягає в тому, щоб допомогти студентам збагнути суть проблемної ситуації, викликати бажання її розв'язувати, спрямувати на вірний шлях розв'язання, визначити оптимальний варіант її вирішення. Таким чином, отримані на заняттях вміння стають не

механічною комбінацією, а все «новим сплавом» знань, навичок, досвіду і творчих можливостей [2].

Велике значення для формування умінь та навичок має використання у навчальному процесі сучасних мультимедійних технологій. Однією з беззаперечних переваг засобів мультимедіа є можливість розроблення на їх основі інтерактивних комп'ютерних презентацій з фізіології. Використання мультимедійних засобів під час лекції дає змогу спроектувати певні блоки інформації, які допомагають визначити ключові ідеї й спрямувати їх на розвиток студентів. Мультимедійні презентації здатні реалізувати багато проблем у процесі навчання, а саме: використовувати передові інформаційні технології; змінювати форми навчання та види діяльності в межах однієї лекції; полегшувати підготовку лектора до лекції та залучати до цього процесу студентів; розширювати можливості ілюстративного супроводу лекції; здійснювати роботу в малих групах або індивідуальну роботу; проводити інтегровані заняття, забезпечуючи посилення міжпредметних зв'язків; організовувати інтерактивні форми контролю знань, вмінь та навичок; організовувати самостійні, дослідницькі, творчі роботи, проекти, реферати на якісно новому рівні з можливістю виходу в глобальний інформаційний простір [1]. Колективом кафедри фізіології створено ряд комп'ютерних презентацій до кожної теми, які складені відповідно до чинної програми для студентів стоматологічного факультету. На наш погляд це зручний засіб викладання, як для студентів, так і викладачів.

Вимоги до якості підготовки фахівців передбачають організацію науково-обґрунтованої системи контролю навчання у вузі. Одним із методів контролю знань сьогодення є застосування письмового або комп'ютерного тестового контролю. Тестова перевірка має ряд переваг порівняно з традиційними формами і методами, вона дозволяє більш раціонально використовувати зворотний зв'язок зі студентами і визначати результати засвоєння матеріалу, зосередити увагу на прогалинах у знаннях та внести відповідні корективи (під час розбирання помилок), а також формує в них мотивацію для підготовки до

кожного заняття, тобто дисциплінує студентів. Комп'ютерний контроль знань студентів, як вхідних, так і кінцевих, забезпечує швидкий зріз знань, дає викладачу можливість скоротити час опитування, дати об'єктивну оцінку, що характеризує рівень засвоєння студентами матеріалу. Це особливо актуально в теперішній час, при значному скороченні кількості навчальних годин, коли обмеженість часу не дозволяє повною мірою здійснити контроль знань традиційними методами. Тестовий контроль знань студентів дозволяє постійно спостерігати за засвоєнням предмету, що вивчається. Це особливо актуально при вивченні фізіології, бо вона має не тільки велику кількість теоретичного матеріалу, але і містить багато практичних знань, які стосуються методів дослідження фізіологічних функцій. Звичайно, немає нічого кращого, ніж безпосередній контакт викладача зі студентом, моделювання і розбір певної клінічної ситуації, бесіда, у процесі якої виявляється загальний рівень підготовки студента, його знання з дисципліни. Але така форма контролю вимагає значного часу, погано документується, інколи виникають конфліктні ситуації. Переваги тестового комп'ютерного контролю безумовні, хоча і ця форма має певні недоліки [3].

Важливе місце належить забезпеченню зворотнього зв'язку, який дозволяє в процесі організації контролю постійно знаходити студентів, у яких виникають труднощі із засвоєнням навчального матеріалу. Це дозволяє коректувати недоліки окремих методів і прийомів, з яких складається навчальний процес.

Навчальна дисципліна фізіологія ґрунтується на вивченні студентами медичної біології, латинської мови, етики, філософії, екології, медичної та біологічної фізики, медичної хімії, біологічної та біоорганічної хімії, морфологічних дисциплін й інтегрується з цими дисциплінами; закладає основи вивчення студентами патофізіології, патоморфології, деонтології та пропедевтики клінічних стоматологічних дисциплін, що передбачає формування вмінь застосовувати знання з фізіології в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності, а також закладає основи здорового

способу життя. Тому відбувається безперервний процес вдосконалення традиційних засобів навчання і контролю.

Список літературних джерел:

1. Інтерактивне навчання та індивідуалізація – сучасні моделі педагогічних технологій / І. В. Міщенко, Л. Е. Весніна, Т. М. Запорожець [та ін.] // Сучасні технології управління навчальним процесом у вищих медичних навчальних закладах : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 2014 р. – Полтава, 2014. – С. 144–145.
2. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник/ Каплінський В. В. – Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015 – 224 с.
3. Контроль знань із фізіології студентів медичного ЗВО в контексті державної стратегії розвитку медичної освіти / М. Ю. Жукова, К. Є. Юдіна, О. В. Коковська, Н. М. Шарлай // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2020. – С. 89–90.
4. Нові завдання викладання фізіології в сучасних умовах / І. В. Міщенко, М. Ю. Жукова, К. Є. Юдіна [та ін.] // Удосконалення якості підготовки лікарів у сучасних умовах : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 24 березня 2016 р. – Полтава, 2016. – С. 141–142.
5. Новітні тенденції освітнього процесу з професійної підготовки медичних фахівців / О. В. Коковська, І. В. Міщенко, Г. П. Павленко [та ін.] // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 19 березня 2020 р. – Полтава, 2020. – С. 111–113.
6. Питання профілізації викладання нормальної фізіології на стоматологічному факультеті / Л. Е. Весніна, М. Ю. Жукова, В. П. Міщенко [та ін.] // Профілізація викладання дисциплін у медичному вузі : матеріали навч.-метод. конф. – Полтава, 2000. – С. 11–12.

Драпак І.В., Скоропад О.Р. QSAR-АНАЛІЗ 3-МОРФОЛІЛЗАМІЩЕНИХ ПОХІДНИХ 4-АРИЛ-2-АРИЛІМІНО-2,3-ДИГІДРО-1,3-ТІАЗОЛІВ ІЗ АНТИОКСИДАНТОЮ АКТИВНІСТЮ	66
Єрмоленко Т.І. ПРИЗНАЧЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ПОЗА ІНСТРУКЦІЄЮ	68
Єрмоленко Т.І., Паутіна О.І. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ВИВЧЕННЯ АНТИОКСИДАНТНОЇ ДІЇ ПРЕПАРАТА ЕКСТРАКТУ ГРИБІВ <i>SANTHARELLUS CIBARIUS</i> (ЛИСИЧКА ЗВИЧАЙНА) «ЛИСИЧКИ-КРАПЛІ»	70
Єрмоленко Т.І., Дорошенко О.М. НОВІТНІ ПІДХОДИ В СИСТЕМІ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	72
Жукова М.Ю., Міщенко І.В., Коковська О.В. ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ НОРМАЛЬНОЇ ФІЗІОЛОГІЇ НА СТОМАТОЛОГІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ ПДМУ	75
Кишкан І.Г. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИКЛАДАННЯ ОСНОВ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ МАЙБУТНІМ ЛІКАРЯМ І ПРОВІЗОРАМ	80
Кметь О.Г. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ КАРБАЦЕТАМУ НА ПРОТЕОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ ГОЛОВНОГО МОЗКУ ЩУРІВ ЗІ СКОПОЛАМІН-ІНДУКОВАНОЮ НЕЙРОДЕГЕНЕРАЦІЄЮ	83